

IZVOD IZ STUDIJE ZAŠTITE PREDELA IZUZETNIH ODLIKA „GORNJAČKA KLISURA”

U skladu sa članom 42. stav 9. Zakona o zaštiti prirode („Službeni glasnik RS”, br. 36/09, 88/10, 91/10-ispravka, 14/16, 95/18-dr. zakon i 71/21), Ministarstvo zaštite životne sredine objavljuje izvod iz Studije zaštite na osnovu kojeg će zainteresovana javnost moći da identifikuje u prostoru definisane granice i režime zaštite područja I (prve) kategorije, Predeo izuzetnih odlika „Gornjačka klisura”.

Predeo izuzetnih odlika „Gornjačka klisura” pripada planinsko-kotlinskoj regiji Istočna Srbija, njenom karpatskom delu, zahvatajući rubni deo mikroregije Homolje. Obuhvata klisurastu dolinu reke Mlave, jednu od većih reka Srbije, kao i planine Vulkan i Ježevac.

Predeone vrednosti

Područje Gornjačke klisure se nalazi u okviru predeone celine Istočne Srbije (C1), koju odlikuje najviša osetljivost u odnosu na 15 diverzifikovanih celina (tipova karaktera predela) u Republici Srbiji.

Planine Vulkan, Ježevica i reka Mlava čine nukleos predeone vrednosti Gornjačke klisure.

U okviru područja konstatovana je dinamična konfiguracija terena, u koju se useca reka Mlava formirajući specifičan karakter predela sa sinusoidnim morfometrijskim oblikom kao osnovnim atributom. Predeo odlikuje visok stepen energije reljefa tj. izrazito raščlanjen reljef, koji uslovljava prirodnu sliku predela. Prema uputstvima za primenu Evropske konvencije o predelu (Aneks konvencije – implementacija predeonih politika), područje planina Istočne Srbije, u okviru kojih je Gornjačka klisura, usečena između planina Vulkan i Ježevac, označeni su kao najosetljivije na teritoriji Republike Srbije.

Brojni arheološki lokaliteti imaju ključnu ulogu u definisanju karaktera predela i služe kao svedočanstvo vernakularne evolucije predela koja je u jednom trenutku prekinuta, te predeo ima elemente koji odlikuju kulturne predele fosilnog (reliktong) tipa. Pored fosilnog/reliktnog karaktera kulturnog predela koji je stacioniran na lokalitetima Vulkan i Ježevac, na širem području predeo ima attribute vernakularnog i asocijativnog karaktera. Manastir Gornjak kao spomenik kulture i nepokretno kulturno dobro je od velikog značaja i svedok je trajnih duhovnih aktivnosti monaških redova koji datiraju iz 14. veka na ovom području. Arhitektonski, manastir je uklopljen u strukturu predela. Jedinstvo koje ima sa liticama klisure ga čine jednom od najvažnijih elemenata kulturnog predela. Sa druge strane, asocijativne karakteristike kulturnog predela su vezane za izvore vode Tišina i Četiri lule. Lokalne zajednice veruju da je voda lekovita i aktivno je koriste, što predstavlja testament bliskih veza ljudi i prirode koja je uslovljena netaknutom litološkom strukturom planine Vulkan i ostalih neposrednih planinskih venaca.

Vrednosti geonasleđa

Atraktivnu morfološku osobenost ovog područja čini erozioni rečni oblik reljefa koji je predstavljen duboko usečenom Gornjačkom klisurom sa izvanredno izraženim uklještenim meandrima kojih ima tri na ovom području. Gornjačka klisura sa Vulkanom i Ježevcem su osnovne morfološke celine i oblici reljefa na zaštićenom području. U okviru ovih velikih tektonskih i erozionih struktura zastupljeni su genetski oblici sekundarnog rečnog (fluvijalnog) reljefa sa koluvijalnim pojavama i posebno složenim karstnim reljefom isto sekundarnih obeležja u odnosu na izdvojene krupne oblike reljefa. Gornjačka klisura je izdvojeni objekat geonasleđa, u kategoriji Objekti geomorfološkog nasleđa – fluvijalni reljef.

Dolinski ili uklješteni meandri su posebno značajni kao pojava sukcesivnog razvoja rečne doline Mlave i kao pokazatelji izvesne faze razvoja doline kada su postojali uslovi za nastanak dolinskih meandara, tako karakteristični za mnoge doline u Srbiji. Dolinski meandri se najčešće vezuju za faze stagnacije vertikalnih usecanja dolina, ali i za pojave i odnose razvoja reljefa u uslovima postojećih marinsko-jezerskih stanja tokom geološke prošlosti na tlu Srbije.

Prirodne vrednosti sa aspekta karstnog reljefa su iz domena pojava sufozionih vrtača u predelu Bučine, razvoja bigra i travertina u dolini Dubočice i pojava okapina i manjih pećina na dolinskim stranama klisure. U odnosu na normalne ili klasične vrtače u karstu, sufozione vrtače su relativno retka pojava u karstu Srbije zabeležena na nekoliko mesta razmera masovnog pojavljivanja. Sufozione vrtače predela Bučine su svakako jedna od masovnijih ovakvih pojava u karstu Srbije zbog čega su od izuzetnog značaja za nauku. Bigar Dubočice je posebno značajna i vredna pojava koja je malo poznata kod istraživača da se čak i ne izdvaja na spiskovima lokaliteta sa bigrom. U predelu Gornjačke klisure su registrovana čak 23 speleološka objekta, od kojih je najveći broj tipa okapina. Zbog ovog obeležja Gornjačka klisura je izuzetno značajna za poznavanje ove nedovoljno istražene karstne morfologije, koja se često izdvaja kao ornamentika krečnjačkih klisura i kanjona.

Strukturni elementi reljefa značajni su na krečnjačkim odsecima, posebno na Velikom i Malom Vukanu gde vrlo verovatno imaju obeležja erozivnog reljefa, složenih i specifičnih uslova nastanka u okviru postojeće geološke građe. Kao vredniji strukturni element reljefa izdvaja se sinklinala Vukana koja se morfološki može pratiti na Kozijem grbu, odnosno na padini ka Ježevcu.

Značajni tipovi staništa

Od svih tipova staništa sa područja Gornjačke klisure, prema Pravilniku o kriterijumima za izdvajanje tipova staništa, o tipovima staništa, osetljivim, ugroženim, retkim i za zaštitu prioritetnim tipovima staništa i o merama zaštite za njihovo očuvanje („Službeni glasnik RS”, broj 35/10) posebno se ističu šibljaci jorgovana (*Syringa vulgaris*) kao „za zaštitu prioritetni tip staništa”. Šikare i šibljaci jorgovana (*Syringetum vulgaris*) na najvišim, najizloženijim i najstrmijim stenovitim grebenima, zatim, zajednice jorgovana sa drugim vrstama (takođe na izloženijim delovima): *Syringo-Carpinetum orientalis*, *Syringo-Fraxinetum*, *Syringo-Prunetum mahalebi* u skladu sa navedenim Pravilnikom spadaju u endemične i reprezentativne tipove staništa koji su od značaja za evropsku Natura 2000 mrežu. Osim zajednica sa jorgovanom, prema Pravilniku su izdvojene i mezijske šume bukve i aluvijalne šume jove i jasena (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*), kao dva tipa fragilnih staništa usled slabe i spore obnovljivosti, odnosno usled funkcionalne nepostojanosti i osetljivosti na degradaciju.

Tok reke Mlave sa obalom, predstavlja potencijalno Natura 2000 područje određeno kao pSCI „Mlava” (prema Direktivi o očuvanju prirodnih staništa i divljih biljnih i životinjskih vrsta ili skraćeno – Direktiva o staništima (engl. „The Habitats Directive – Council Directive 92/43/EEC on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora”). S obzirom na to da je Republika Srbija država kandidat za ulazak u Evropsku Uniju, potencijalno Natura 2000 područja pSCIs „Mlava”, u delu PIO „Gornjačka klisura” mora ostati očuvano kao sastavni deo jedinstvene NATURA 2000 mreže, a staništa zbog kojih je određeno kao pSCI, odnosno proglašeno „od značaja za Zajednicu” (mezijske šume bukve i aluvijalne šume jove i jasena (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) je neophodno očuvati.

Florističke i vegetacijske vrednosti

Gornjačka klisura se u florističkom i fitocenološkom smislu znatno razlikuje od svoje okoline. Predstavlja refugijum polidominantne reliktno vegetacije (nekada mnogo više zastupljne nego danas), njenih osiromašenih i prelaznih oblika sa velikim brojem reliktnih

vrsta, ali i zajednica savremenog tipa. U poređenju sa florama drugih klisura Istočne Srbije, proporcionalno površini koju zahvata, može se reći da spada u red klisura sa bogatom florom.

Od ukupnog broja biljaka (520) koje su zabeležene na celom području Gornjačke klisure, 89 vrsta imaju nacionalni i međunarodni značaj:

- 64 vrste su zaštićene prema Pravilniku o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva (9 je strogo zaštićenih, 55 je zaštićenih);
- reliktnih ima 30, a endemičnih 7;
- zabeleženo je 7 vrsta i podvrsta orhideja;
- četiri vrste se navode na Drugoj preliminarnoj Crvenoj listi Flore Srbije *Ranunculus flabellifolius* (svega na dva lokaliteta u Srbiji), *Parietaria serbica* i *Edraianthus serbicus* (na desetak lokaliteta) i *Daphne laureola* (na dvadesetak lokaliteta).

Mikološke vrednosti

U odnosu na značaj za očuvanje diverziteta gljiva zaštićenog područja, šumska staništa klisurastih delova predstavljaju osnov za razvoj fungije čitavog područja jer su zadržala najveću prirodnost staništa, ali i zbog toga što zaklonjenost klisure dovodi do homogenizacije uslova sredine, sa povećanim procentom vlage u vazduhu i podlozi i relativno ujednačenom temperaturom, što pogoduje razvoju gljiva. Očuvana i gotovo netaknuta šumska staništa nepristupačnih terena Gornjačke klisure i Vukana se izdvajaju kao vredna staništa gljiva takođe brojem retkih i ugroženih vrsta zabeleženim na ovim staništima, *Geastrum melanocephalum*, *Dumontinia tuberosa*, *Morchella esculenta*, *Amanita caesarea*, *Cantharellus cibarius* i *Cantharellus cinereus*, između ostalih. Za očuvanje diverziteta mikoriznih gljiva posebno su značajne polidominantne zajednice reliktnog karaktera koje su prisutne u delovima Gornjačke klisure.

Obronci Kozjeg grba na zapadnom delu zaštićenog područja se takođe izdvajaju kao posebno mikološki bogat lokalitet izuzetno značajan za zaštitu gljiva po tome što je na njemu i u njegovom podnožju zabeležen veliki broj vrsta gljiva koje spadaju među retke i ugrožene ne samo u nacionalnim okvirima, već i na evropskom nivou, a pre svega *Myriostoma coliforme*, *Rubroboletus dupainii*, *Strobilomyces strobilaceus*, *Tolypocladium ophioglossoides* i *Pleurotus eryngii*.

Faunističke vrednosti

Na području PIO „Gornjačka klisura” utvrđeno je prisustvo 50 vrsta insekata, i to 39 iz reda pravokrilaca, 8 vrsta iz reda tvrdokrilaca i 3 vrste iz reda leptira. Kao značajne vrste iz reda pravokrilaca izdvaja se strogo zaštićena vrsta *Saga pedo*, iz reda leptira *Plebejus argyronomon*, *Aricia anteros* i *Parnassius mnemosyne*. Iz reda tvrdokrilaca zabeležene *Morimus asper* (syn. *M. funereus*), *Carabus ullrichi gornjakensis*, *Lucanus cervus* i zaštićena vrsta *Cortodera flavimana*. Takođe treba izdvojiti i strogo zaštićenu podvrstu trčuljka *Carabus ullrichii gornjakensis*.

Na osnovu literaturnih i terenskih podataka, područje Gornjačke klisure naseljava 8 vrsta vodozemaca, od ukupno 23 vrste koje žive u Srbiji (što čini 34,78 % diveziteta vodozemaca) i 11 vrsta gmizavaca od ukupno 27 vrsta koje žive u Srbiji (što čini 40,74 % diverziteta gmizavaca).

Vrste koje su važne za očuvanje raznovrsnosti faune riba i drugih akvatičnih organizama i njihovih staništa, predstavljaju peš (*Cottus gobio*), vijunica (*Cobitis elongata*), balkanski vijun (*Sabanejewia balcanica*) i potočni rak (*Austropotamobius torrentium*), koji na nacionalnom nivou imaju status strogo zaštićenih divljih vrsta. U odnosu na ostale autohtone vrste riba, potočna pastrmka (*Salmo trutta*), dvoprugasta uklija (*Alburnoides bipunctatus*), skobalj (*Chondrostoma nasus*), potočna mrena (*Barbus balcanicus*), krkuša (*Gobio obtustirostris*) i klen (*Squalius cephalus*) imaju status zaštićenih divljih vrsta.

Međunarodno značajne vrste su dvoprugasta uklija (*Alburnoides bipunctatus*), potočna mrena (*Barbus balcanicus*), skobalj (*Chondrostoma nasus*), gavčica (*Rhodeus amarus*), vijunica (*Cobitis elongata*), balkanski vijun (*Sabanejewia balcanica*) peš (*Cottus gobio*) i potočni rak (*Austropotamobius torrentium*).

Među posebno značajne vrste ptica područja Gornjačke klisure i okoline, a posebno iz grupe vrsta koje su recentno zabeležene, treba izdvojiti sledeće: sivi soko *Falco peregrinus*, buljina *Bubo bubo*, osičar *Pernis apivorus*, mali detlić *Dryobates minor*, crna žuna *Dryocopus martius*, siva žuna *Picus canus*, grlica *Streptopelia turtur*, belovrata muharica *Ficedula albicollis*, vodomar *Alcedo atthis* i rusi svračak *Lanius collurio*. U skladu sa navedenim vrstama ptica koje područje čine značajnim za zaštitu, uglavnom se izdvaja grupacija vrsta koja je vezana za šumska staništa i to su: osičar, mali detlić, crna žuna, siva žuna i belovrata muharica. Sivi soko je vezan za staništa litica i kamenjara, dok rusi svračak zauzima otvorena staništa sa žbunastom vegetacijom, gde se gnezdi i nalazi hranu. Grlica preferira mozaična staništa sa žbunjem i drvećem u pobrđu i ravnici, obode šuma, plavne zone uz reke, voćnjake i degradirane šumske komplekse. Vrsta koja se izdvaja od prethodno navedenih je vodomar koji naseljava vodena staništa odnosno rečne tokove u granicama zaštićenog područja, najpre na delu toka Mlave, a zatim i pritoka. Vrste su identifikovane kao međunarodno značajne, na dodatku I Direktive o pticama i za ove vrste potrebno je definisati staništa i područja koja obezbeđuju povoljne ekološke uslove za ove vrste. Time se izdvajaju posebno značajni lokaliteti u okviru zaštićenog područja.

Vrste sisara prisutnih na istraživanom području Gornjačke klisure su karakteristični stanovnici podoblasti evropskih šuma. Kao nešto specifičnije izdvajaju se stepske vrste, poljska voluharica, zec i lasica. Čitav potes od Dunava do doline Crnog Timoka predstavlja svojevrsan populacioni rezervoar odakle kreću više ili manje intenzivne disperzije i migracije mnogih vrsta u raznim pravcima. Pojava, za sada povremena i privremena, vrsta kao što su mrki medved, divokoza, obični jelen, i u perspektivi ris, uz još neke druge, dokaz je postojanosti ovih kretanja koja u krajnjoj liniji imaju za rezultat obogaćivanje faune sisara na područjima koja su izložena migracionom pritisku.

OPIS GRANICA PRIRODNOG DOBRA

Granica Predela izuzetnih odlika Gornjačka klisura počinje od severozapadne tačke dobra tj. od granice katastarskih opština Bistrica i Ždrelo (opština Petrovac na Mlavi) i tromede katastarskih parcela br. 5631, 5632 (KO Bistrica) i 750 (KO Ždrelo) u smeru jugoistoka spoljnom granicom kat. parc. br. 750 i 749 (KO Ždrelo) do potoka tj. kat. parc. broj 10421 koju preseca u tačkama sa koordinatama X=542697 Y=4906688 i X=542690 Y=4906671 odakle nastavlja ka jugu spoljnom granicom kat. parc. br. 10442, 1149, 1150, 1501, 1500, 1498, 1497, 1496/4, 1496/1, 1495, 1492, 1493, 1467, 1466, 1464, 1462, 1461, 1458, 1457, 1453, 1452, 1451, 1450, 1449, 1448, 8074, 8067, 8066, 8016, 7996, 7963, 7962 do puta tj. kat. parc. broj 7958 koju preseca u tačkama sa koordinatama X=543217 Y=4904419 i X=543218 Y=4904414 odakle nastavlja ka jugu spoljnom granicom kat. parc. br. 7938, 7937, 7934/2, 7934/1, 1503/2, 7918, 7919, 7909, 7896, 7897, 7898, 7899, 8811, 8812, 8816, 8818, 8824, 8825, 8826, 8831, 8835, 8837, 8889, 8884, 8880, 9222, 9220, 9219, 9217, do lokalnog puta tj. kat. parc. broj 10446 koju preseca u tačkama sa koordinatama X=543232 Y=4902904 i X=543235 Y=4902904 odakle nastavlja ka jugoistoku spoljnom granicom kat. parc. br. 9214, 9207, 9210, 9174, 9172, 9169, 9168, 9164, 9162, 9160, 9159, 9151, 9158, 9157, 9156, 9154, 9119, do granice opština Petrovac na Mlavi i Žagubica tj. granice katastarskih opština Ždrelo i Gornjak odakle prati granicu ove dve opštine i katastarske opštine do tromede katastarskih opština Ždrelo, Gornjak i Breznica. Granica dalje nastavlja ka jugu granicom katastarskih opština Gornjak i Breznica (opština Žagubica) tj. spoljnom granicom kat. parc. br. 2, 14, 9, 8 (KO Gornjak) do lokalnog puta, kat. parc. broj 94 koju preseca u tačkama sa koordinatama

X=543909 Y=4900994 i X=543898 Y=4900988 odakle nastavlja ka jugu spoljnom granicom kat. parc. br. 45, 91, 53/1, 77, 101 do granice katastarskih opština Gornjak i Šetonje odakle granica menja smer ka zapadu spoljnom granicom kat. parc. br. 12935, 11656/3, 11656/1, 11655, 11654, 11651, 11646, 11645, 11642, 12935, 11640, 11636 (KO Šetonje), 88 (KO Gornjak), 11633, 11629, 11628, 11627, 11625/1, 11623, 11622 (KO Šetonje) do granice katastarskih opština Gornjak i Šetonje tj. granice opština Žagubica i Petrovac na Mlavi gde nastavlja u pravcu zapada granicom ove dve opštine do tromede kat. parc. br. 102 (KO Gornjak) i 12895, 11619 (KO Šetonje) odakle nastavlja kroz KO Šetonje spoljnom granicom kat. parc. br. 12895, 10896, 10909/1, 10909/2, 10911, 10912, opet 12895 do tačaka sa koordinatama X=541542 Y=4898883 i X=541539 Y=4898886 u kojima preseca kat. parc. broj 12895 i menja smer ka severu spoljnom granicom kat. parc. br. 10809, 10836, 10835, 10837, 10831, 10830, 10829, 10828, 10827, do lokalnog puta tj. kat. parc. broj 12925 koju preseca u tačkama sa koordinatama X=541466 Y=4899241 i X=541469 Y=4899247 odakle nastavlja ka severu spoljnom granicom kat. parc. br. 9446, 9402, 9385/3, 9385/2, 9385/1, 9380, 9377, 9376, 9373, 9371, 9369, 9365, 9363, 9259, 9258 do granice opština Petrovac na Mlavi i Žagubica tj. katastarskih opština Šetonje i Gornjak odakle prati spoljnu granicu kat. parc. br. 53/1, 55, 54 (KO Gornjak) pa dalje na sever granicom kat. parc. br. 9243/1, 9242 (KO Šetonje) do lokalnog puta tj. kat. parc. broj 12920 koju preseca u tačkama sa koordinatama X=541324 Y=4900595 i X=541324 Y=4900591 odakle nastavlja ka severozapadu spoljnom granicom kat. parc. broj 12920 do tačaka sa koordinatama X=540137 Y=4901329 i X=540137 Y=4901332 u kojima preseca ovu parcelu, odakle nastavlja ka severu spoljnom granicom kat. parc. br. 12919, 9055, 9056, 9057, 9058, 9054, 9059, do lokalnog puta tj. kat. parc. broj 12919 koju preseca u tačkama sa koordinatama X=540217 Y=4901714 i X=540221 Y=4901713 odakle nastavlja ka severoistoku spoljnom granicom kat. parc. br. 9104, 9105, 9106, 9107, 9103, 9108, 9114, 9168, 9167, 9166, 9165, 9163/3, 9163/2, 9148, 9146, 9138, 9143, 9140, 1302, 1303, 1304, 1320, 1317 do granice katastarskih opština Šetonje i Ždrelo odakle nastavlja kroz KO Ždrelo spoljnom granicom kat. parc. br. 9908/1, 9908/2, 9907/2, 9906, 9904, 9901, 9744, 9738/2, 9738/1, 9728, 9727, 9726 (KO Ždrelo), kat. parc. broj 12932 (KO Šetonje) do kat. parc. br. 9698/1, 10433 i 10487 (KO Ždrelo) koje preseca u tačkama sa koordinatama X=541525 Y=4902764 i X=541535 Y=4902791 odakle nastavlja ka severu katastarskom opštinom Ždrelo, spoljnom granicom kat. parc. broj 10487 do tromede kat. parc. br. 10487, 1504/1 i 1504/2 odakle preseca kat. parc. br. 1504/1 i 1504/5 u tačkama sa koordinatama: X=541718 Y=902678; X=541713 Y=902686; X=541697 Y=902727; X=541694 Y=902734; X=541653 Y=902836; X=541653 Y=902923; X=541653 Y=902945; X=541653 Y=902996; X=541653 Y=903000; X=541653 Y=903015; X=541660 Y=903030; X=541664 Y=903074; X=541662 Y=903121; X=541669 Y=903165; X=541670 Y=903170; X=541670 Y=903171; X=541683 Y=903211; X=541683 Y=903211; X=541653 Y=903231; X=541653 Y=903235; X=541730 Y=903323; X=541596 Y=903337, do granice kat. parc. broj 9973 odakle nastavlja u smeru severa spoljnom granicom kat. parc. br. 9374, 9378, 9379, 9385, 9384, 9386, 9389, 9390, 9393, 9394, 9403, 9405, 9409, 9410, 9422/1, 9416, 9419, 9420, 9421, 7874, 7872, 7875, 7876, 7870, 7879, 7880, 7883, 7884, 7458, 7457, 7456, 7454, 7453, 7452, 7451 do granice sa kat. parc. broj 10463 koju preseca u tačkama sa koordinatama X=541853 Y=4904456 i X=541854 Y=4904460 odakle nastavlja ka severu spoljnom granicom kat. parc. br. 7441, 7442, 7443, 7444, 7445, 7446, 7447, 7239, 7238, 7237, 7234, 7233, 7191, 7210, 7211, 7214, 7215/3, 7215/2, 7216/2, 7217, 7226, 7219, 7205, 7201, 2100, 2099, 2096, 2095, 2094, 2093, 2092 do kat. parc. broj 2089 koju preseca u tačkama sa koordinatama X=541788 Y=4905551 i X=541789 Y=4905554 odakle nastavlja ka severu spoljnom granicom kat. parc. br. 2088, 2087, 2041, 2042, 2043, 2044, 2033, 2024, 2021, 2019, 2018, 2014, 2013, 2010, 1515, 1516, 1530, 1532, 1529, 1562, 1563, 1566, 1567, 1570, 1571, 1573, 1130, 1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139 do tačke u kojima preseca kat. parc. broj 10442 sa koordinatama

X=542407 Y=4906794 i X=542413 Y=4906794 odakle nastavlja ka jugoistoku spoljnom granicom kat. parc. br. 10442, 1102 do kat. parc. broj 10421 koju preseca u tačkama sa koordinatama X=542535 Y=4906722 i X=542537 Y=4906726 odakle nastavlja ka severu spoljnom granicom kat. parc. br. 742, 741, 750 do početne tačke opisa granice dobra tj. granice katastarskih opština Bistrica i Ždrelo (opština Petrovac na Mlavi) i tromede katastarskih parcela br. 5631, 5632 (KO Bistrica) i 750 (KO Ždrelo).

POPIS KATASTARSKIH PARCELA PIO „GORNJAČKA KLISURA”

Opština Petrovac na Mlavi

KO Šetonje: 1301, 1302, 1303, 1304, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1320, 9054, 9055, 9056, 9057, 9058, 9059, 9103, 9104, 9105, 9106, 9107, 9108, 9114, 9138, 9139, 9140, 9143, 9144, 9145, 9146, 9148, 9163/2, 9163/3, 9165, 9166, 9167, 9168, 9169, 9170, 9171, 9236, 9237, 9238, 9239, 9240, 9241, 9242, 9243/1, 9243/2, 9258, 9259, 9363, 9364, 9365, 9369, 9370, 9371, 9373, 9374, 9375/1, 9375/2, 9376, 9377, 9380, 9381, 9382, 9383, 9384/1, 9384/2, 9384/3, 9384/4, 9385/1, 9385/2, 9385/3, 9386/1, 9386/2, 9388, 9389, 9390, 9391, 9392, 9393, 9394, 9395, 9396, 9397, 9398, 9399, 9400, 9401, 9402, 9403, 9404, 9405, 9406, 9407, 9408, 9409, 9410, 9411, 9412, 9413, 9414, 9415, 9416, 9417, 9418, 9419, 9420, 9421, 9422, 9423/1, 9423/2, 9424, 9425, 9426, 9427, 9428, 9429, 9430, 9431, 9432, 9433, 9434, 9435, 9436, 9437, 9438, 9439, 9440, 9441, 9442, 9443, 9444, 9445, 9446, 10809, 10827, 10828, 10829, 10830, 10831, 10835, 10836, 10837, 10838, 10839, 10840, 10841, 10842, 10843, 10844, 10845, 10846, 10847, 10848, 10849, 10850, 10851, 10852, 10853, 10854, 10855, 10856/1, 10856/2, 10857, 10858, 10859, 10860, 10861, 10862, 10863, 10864, 10865, 10866, 10867, 10868, 10869, 10870, 10871, 10872, 10873, 10874, 10875, 10876, 10877, 10878, 10887, 10888, 10889, 10890, 10891, 10892, 10893, 10894, 10895, 10896, 10909/1, 10909/2, 10910, 10911, 10912, 11600, 11601, 11602, 11603, 11604, 11605, 11606, 11607, 11608, 11609, 11610, 11611, 11612, 11613, 11614, 11615, 11622, 11623, 11625/1, 11627, 11628, 11629, 11633, 11636, 11640, 11642, 11645, 11646, 11651, 11653, 11654, 11655, 11656/1, 11656/3, 12895 (deo), 12919 (deo), 12920 (deo), 12925 (deo), 12932, 12935, 12936.

KO Ždrelo: 745, 1102, 1130, 1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1145, 1146, 1147, 1148, 1149, 1150, 1448, 1449, 1450, 1451, 1452, 1453, 1457, 1458, 1461, 1462, 1464, 1466, 1467, 1492, 1493, 1494, 1495, 1496/1, 1496/2, 1496/3, 1496/4, 1497, 1498, 1499, 1500, 1501, 1502/1, 1502/2, 1503/1, 1503/2, 1504/1 (deo), 1504/3, 1504/4, 1504/5 (deo), 1505, 1506, 1507/1, 1507/2, 1508, 1509, 1510, 1511, 1512, 1513, 1514, 1515, 1516, 1517, 1518, 1519, 1520, 1521, 1522, 1523, 1524, 1525, 1526, 1527, 1528, 1529, 1530, 1532, 1562, 1563, 1566, 1567, 1570, 1571, 1573, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2021, 2022, 2024, 2025, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2087, 2088, 2089 (deo), 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 7191, 7201, 7202, 7203, 7204, 7205, 7210, 7211, 7212, 7213, 7214, 7215/1, 7215/2, 7215/3, 7216/1, 7216/2, 7217, 7219, 7220, 7221, 7222, 7223, 7224, 7225, 7226, 7227, 7228, 7229, 7230, 7231, 7232, 7233, 7234, 7237, 7238, 7239, 7240, 7241, 7242, 741, 742, 743, 744, 7441, 7442, 7443, 7444, 7445, 7446, 7447, 7448, 7449, 7450, 7451, 7452, 7453, 7454, 7456, 7457, 7458, 746, 747, 748, 749, 750, 7870, 7872, 7874, 7875, 7876, 7877, 7878, 7879, 7880, 7881, 7882, 7883, 7884, 7885, 7886, 7887, 7888, 7889, 7890, 7891, 7892, 7893, 7894, 7895, 7896, 7897, 7898, 7899, 7909, 7910, 7911, 7912, 7913, 7914, 7915, 7917, 7918, 7919, 7934/1, 7934/2, 7937, 7938, 7939, 7940, 7941, 7942, 7943, 7944, 7945, 7946, 7947, 7948, 7949, 7950, 7951, 7952, 7953, 7954, 7955, 7956, 7957, 7958 (deo), 7959, 7960, 7961, 7962, 7963, 7996, 8016, 8066, 8067, 8074, 8811, 8812, 8816, 8818, 8824, 8825, 8826, 8831, 8835, 8836, 8837, 8838, 8839, 8840, 8841, 8842, 8843, 8844, 8845, 8846, 8847,

8848, 8849, 8850, 8851, 8852, 8853, 8854, 8855, 8856, 8857, 8858, 8859, 8860, 8861, 8862, 8863, 8864, 8865, 8866, 8867, 8868, 8869, 8870, 8871, 8872, 8873, 8874, 8875, 8876, 8877, 8878, 8879, 8880, 8884, 8888, 8889, 9119, 9151, 9154, 9156, 9157, 9158, 9159, 9160, 9161, 9162, 9163, 9164, 9166, 9167, 9168, 9169, 9170, 9171, 9172, 9173, 9174, 9207, 9208, 9209, 9210, 9211, 9212, 9213, 9214, 9215, 9216, 9217, 9218, 9219, 9220, 9222, 9223, 9224, 9225, 9226, 9227, 9228, 9229, 9230, 9231, 9232, 9233, 9234, 9235, 9236, 9237, 9238, 9239, 9240, 9241, 9242, 9243, 9244, 9245, 9246, 9247, 9248, 9249, 9250, 9251, 9252, 9253, 9254, 9255, 9256, 9257, 9258, 9259, 9260, 9261, 9262, 9263, 9264, 9265, 9266, 9267, 9268, 9269, 9270, 9271, 9272, 9273, 9274, 9275, 9276, 9277, 9278, 9279, 9280, 9281, 9282, 9283, 9284, 9285, 9286, 9287, 9288, 9289, 9290, 9291, 9292, 9293, 9294, 9295, 9296, 9297, 9298, 9299, 9300, 9301, 9302, 9303, 9304, 9305, 9306, 9307, 9308, 9309, 9310, 9311, 9312, 9313, 9314, 9315, 9316, 9317, 9318, 9319, 9320, 9321, 9322, 9323, 9324, 9325, 9326, 9327, 9328, 9329, 9330, 9331, 9332, 9333, 9334, 9335, 9336, 9337, 9338, 9339, 9340, 9341, 9342/1, 9342/2, 9343/1, 9343/2, 9344, 9345, 9346, 9347, 9348, 9349, 9350, 9374, 9378, 9379, 9384, 9385, 9386, 9389, 9390, 9393, 9394, 9403, 9404, 9405, 9409, 9410, 9416, 9417, 9418, 9419, 9420, 9421, 9422/1, 9698/1 (deo), 9726, 9727, 9728, 9738/1, 9738/2, 9739, 9740, 9741, 9744, 9901, 9902, 9903, 9904, 9906, 9907/2, 9908/1, 9908/2, 10419, 10421 (deo), 10433 (deo), 10442 (deo), 10446 (deo), 10463 (deo), 10473, 10474, 10487 (deo).

Opština Žagubica

KO Gornjak: 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 14, 45, 46/1, 46/2, 47, 48/1, 48/2, 49, 5, 50/4, 50/5, 51, 52, 53/1, 53/2, 56, 57, 58, 59, 60/1, 60/2, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72/1, 72/2, 72/3, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84/1, 84/2, 84/3, 85, 86, 88, 9, 91, 93, 94 (deo), 95, 101, 102.

POPIS KATASTARSKIH PARCELA I OPIS GRANICA LOKALITETA SA REŽIMOM ZAŠTITE I, II I III STEPENA

Režim zaštite I (prvog) stepena

Područja režima I stepena zaštite obuhvata površinu od 117 ha 54 a 36 m² (6,84% ukupno zaštićene površine).

Lokaliteti sa režimom zaštite I stepena:

1. „Grac”
2. „Straža”

U režimu zaštite I stepena nalaze se područja u okviru GJ „Gornjak – Zaova” i to delovi odeljenja broj: 1/b, 2/e, 3/c, 18/a,b,c,d, 20/d,e, 21/a, b,c, 22/a,b,2 i 23/d.

1. Lokalitet „Grac”

Lokalitet se nalazi na teritoriji KO Gornjak i to na delovima kat. parc. br. 53/1 i 66.

2. Lokalitet „Straža”

Lokalitet se nalazi na teritoriji KO Gornjak i to na delu kat. parc. broj 2.

Režim zaštite II (drugog) stepena

Područja režima II stepena zaštite obuhvataju površinu od 772 ha 67 a 85 m² (44,98% ukupno zaštićene površine).

Lokaliteti sa režimom zaštite II stepena:

1. „Veliki i Mali Vukan”,
2. „Ježevac”,
3. „Čoka Popi”,
4. „Vitman”.

U okviru režima zaštite II stepena izdvojeno je 4. područja (lokaliteta) u kojima ulaze odeljenja i delovi odeljenja **GJ „Gornjak – Zaova”**: 2/a, b, c, d, f, 1, 4/a, g, 5/a, e, g, i, h, f, 2

(lokalitet „3” – „Čoka Popi”) 7/a, b, s, d, e, f, 2, 3, 8/e, f, a, b, d, c, g i 9/a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, o, n, 1, 2, 3, 4, (lokalitet „4” – „Vitman”) i odeljenja i delovi odeljenja **GJ „Vukan – Krilaš”** sa kojima gazduje JP „Srbijašume” Beograd: 24/a, b, 1, 25/a, b, 29/a, b, c, d, 1, 30/a, b, c, 1, 2, 32/a, b, c, d, e, f, 34/a, b, c, 2, 35/a, b, 37/a, b, c, 1, 2, 3, 38/a, 1, 39/a, b, c, 1, (lokalitet „1” – Mali i Veliki Vukan) i 41/a, 1, 42/a, 1, 43/a, b, 1, 2, 44/a, b, c, 1, 45/a, 48/a, b, 1, 2, 49/a, b, d, 1 i 50/a (lokalitet „2” – Ježevac).

1. Lokalitet „Veliki i Mali Vukan”

Lokalitet se u celini nalazi na teritoriji KO Ždrelo i to na sledećim kat. parc. br. 1502/1, 1502/2, 1503/1, 1503/2, 1504/1, 1505, 1506, 1507/1, 1507/2, 1508, 1528, 8838, 8839, 9342/1, 9342/2, 9343/1, 9343/2, 9344, 10446 (deo).

2. Lokalitet „Ježevac”

Lokalitet se u celini nalazi na teritoriji KO Šetonje i obuhvata celu kat. parc. broj 1301.

3. Lokalitet „Čoka Popi”

Lokalitet se u celini nalazi na teritoriji KO Gornjak i obuhvata deo kat. parc. broj 2.

4. Lokalitet „Vitman”

Lokalitet se u celini nalazi na teritoriji KO Gornjak i obuhvata sledeće katastarake parcele: 46/1, 47, 48/1, 48/2, 53/1 (deo), 53/2, 66 (deo), 67, 68, 69, 70, 71, 72/1, 72/2, 72/3, 73, 74, 75, 76, 78 (deo), 91 (deo).

Režim zaštite III (trećeg) stepena

Režim III stepena zaštite obuhvata teritoriju Predela izuzetnih odlika „Gornjačka klisura” koja nije pod režimima zaštite I i II stepena. Obuhvata površinu od 827 ha 73 a 62 m², odnosno 48,18%.

MERE ZAŠTITE

Mere zaštite prirode u režimu I stepena zaštite

U režimu I stepena zaštite stroga zaštita, sprovodi se na zaštićenom području ili njegovom delu sa izvornim ili malo izmenjenim ekosistemima izuzetnog naučnog i praktičnog značaja, kojom se omogućavaju procesi prirodne sukcesije i očuvanje staništa i životnih zajednica u uslovima divljine.

Režim zaštite I stepena zabranjuje korišćenje prirodnih resursa i izgradnju objekata, bilo kakve radove i aktivnosti osim naučna istraživanja i praćenje prirodnih procesa, obeležavanje granica, kontrolisanu posetu u obrazovne, rekreativne i opštekulturne svrhe, kao i sprovođenje zaštitnih, sanacionih i drugih neophodnih mera u slučaju požara, elementarnih nepogoda i udesa, pojava biljnih i životinjskih bolesti i prenamnožavanja štetočina, uz saglasnost Ministarstva.

Osim mera zabrana koje su definisane članom 35. Zakona o zaštiti prirode i Uredbom o režimima zaštite („Službeni glasnik RS”, br. 31/12) određuju se i sledeće dodatne mere zaštite kako bi se izbeglo ugrožavanje temeljnih vrednosti zaštićenog područja:

U režimu zaštite I stepena **zabranjuje se**:

- korišćenje prirodnih resursa i izgradnja objekata;
- slobodnu, nekontrolisanu posetu i obilazak, kretanje van postojećih puteva i specijalno utvrđenih staza;
- izvođenje radova i aktivnosti koje bi narušile geomorfološke odlike područja;
- eksploatacija bigra, kamena, šljunka i drugih mineralnih sirovina;
- otvaranje pozajmišta zemlje;
- odlaganje i deponovanje zemljišta i drugog materijala;
- kaptiranje izvora ili delova vodotoka.

U režimu zaštite I stepena radovi i aktivnosti **ograničavaju se na**:

- naučna istraživanja i praćenje prirodnih procesa koji se mogu vršiti samo uz dozvolu Ministarstva zaštite životne sredine;
- kontrolisanu posetu u obrazovne, rekreativne i opštekulturne svrhe, a koje nisu u suprotnosti sa ciljevima očuvanja prirodnih vrednosti;
- obeležavanje granice zaštićenog područja;
- sprovođenje zaštitnih, sanacionih i drugih neophodnih mera u slučaju požara, prirodnih nepogoda, udesa, pojava biljnih i životinjskih bolesti i prenamnožavanja štetočina, uz saglasnost nadležnog Ministarstva zaštite životne sredine.

Mere zaštite prirode u režimu II stepena zaštite

Režim zaštite II stepena podrazumeva aktivnu zaštitu, koja se sprovodi na zaštićenom području ili njegovom delu sa delimično izmenjenim ekosistemima velikog naučnog i praktičnog značaja i posebno vrednim predelima i objektima geonasleđa.

U režimu II stepena zaštite mogu se vršiti upravljačke intervencije u cilju restauracije, revitalizacije i ukupnog unapređenja zaštićenog područja, bez posledica po primarne vrednosti njihovih prirodnih staništa, populacija, ekosistema, obeležja predela i objekata geonasleđa, obavljati tradicionalne delatnosti i ograničeno koristiti prirodni resursi na održiv i strogo kontrolisan način.

Osim mera zabrana koje su definisane članom 35. Zakona o zaštiti prirode i Uredbom o režimima zaštite određuju se i sledeće dodatne mere zaštite kako bi se izbeglo ugrožavanje temeljnih vrednosti zaštićenog područja.

U režimu zaštite II stepena zabranjuje se:

- prenamena površina pod šumom u građevinsko zemljište;
- svaka promena postojeće morfologije terena i izmena hidrodinamičkih karakteristika i režima reke Mlave i njenih pritoka, kao i svi drugi radovi i intervencije koje mogu uticati na izmenu hidrološkog režima podzemnih i površinskih voda;
- regulaciju vodotoka, izgradnja brana i zahvatanje vode, izuzev za potrebe seoskih domaćinstava i zalivanje poljoprivrednih površina;
- otvaranje privremenih pozajmišta građevinskog materijala u cilju održavanja i izgradnje šumske putne infrastrukture na području zaštićenog prirodnog dobra;
- izvođenje geoloških istraživanja koja podrazumevaju izradu bušotina i raskopa;
- izvođenje zemljanih, građevinskih i drugih radova, kao i sadnja drvenastih i žbunastih vrsta kojima se može oštetiti, poremetiti ili ugroziti objekti geonasleđa;
- aktivnosti koje dovode do značajnog uznemiravanja ptica u periodu razmnožavanja (mart-jul);
- uništavanje gnezda ptica;
- formiranje mrciništa na području karstnih sedimenata prirodnog dobra;
- postavljanje (ukucavanje) tabli i drugih obaveštenja na stablima;
- čista seča šumske vegetacije, krčenje šuma i obavljanje drugih radnji na mestima i na način koji mogu izazvati procese jake erozije i nepovoljne promene u prirodnom dobru i njegovoj neposrednoj okolini;
- kresanje lisnika, seča retkih i u drugom pogledu značajnih retkih vrsta drveća i žbunja, prekomerno korišćenje drvne mase u odnosu na ciljeve i principe gazdovanja šumama;
- povećanje poljoprivrednog i livadskog zemljišta sečom šume;
- unošenje invazivnih i alohtonih vrsta flore i faune u prirodne ekosisteme, osim vrsta šumskog drveća kojima se gazduje po posebnim osnovama;
- uništavanje, uznemiravanje, sakupljanje i preduzimanje drugih aktivnosti kojima bi se mogle ugroziti strogo zaštićene vrste biljaka, životinja i gljiva i njihova staništa iz pravilnika kojim se propisuje proglašenje i zaštita strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva;

- sakupljanje i stavljanje u promet svih vrsta biljaka i životinja iz uredbe kojom se uređuje stavljanje pod kontrolu korišćenja i prometa divlje flore i faune;
 - promena vegetacijskog sastava bez prethodne saglasnosti nadležne ustanove zaštite prirode;
 - uklanjanje krajrečne vegetacije;
 - sve radnje i aktivnosti kojima se ugrožava fauna riba i remeti njihov mrest, rast, ishrana i kretanje;
 - privredni ribolov;
 - ribolov u periodu lovostaja na: potočnu pastrmku (1. oktobar-1. mart), skobalja (15. april-31. maj) i klena (15. april-31. maj);
 - ribolov na sledeće vrste ispod minimalno dozvoljene veličine: potočna pastrmka – 25 cm, skobalj – 20 cm, potočna mrena – 15 cm, klen – 20 cm, krkuš – 10 cm);
 - ribolov pastrmke na živi mamac ili varaličarskim alatima;
 - ostavljanje šumskog otpada, nastalog pri sanitarnoj seči;
 - kampovanje i loženje vatre, osim na mestima koja su za to predviđena;
 - svi radovi kojima se mogu narušiti estetske i ambijentalne vrednosti zaštićenog prostora i pogoršati karakteristike njegove primarne vrednosti;
 - uređivanje prostora i/ili izvođenje radova i aktivnosti koji mogu da naruše utvrđena svojstva, statičku bezbednost i namenu objekata sa statusom nepokretnih kulturnih dobara;
 - organizovana turistička i rekreativna vožnja motorcikala, kvadova, džipova.
- U režimu zaštite II stepena radovi i aktivnosti **ograničavaju se na:**
- eksploataciju i/ili geološka istraživanja mineralnih sirovina koja su odobrena od strane nadležnih organa, do dana stupanja na snagu ove uredbe;
 - izvođenje hitnih i neophodnih sanacionih šumskih radova nakon akcidentnih situacija prilikom vetroloma, vetroizvala, požara, kalamiteta insekata;
 - aktivnosti na uklanjanju alohtonih vrsta flore i faune;
 - konverziju šumskih površina tj. prevođenje alohtonih šumskih površina u autohtone, kao i prevođenje izdanačkih u visoke šume;
 - praćenje stanja (monitoring) flore i faune;
 - redovno suzbijanje invazivnih vrsta na mestima gde njihova ekspanzija ugrožava podmladak autohtone vegetacije;
 - gazdovanje šumama i šumskim zemljištima utvrđenim u planovima i osnovama gazdovanja šumama, gazdovanje blisko prirodnom, kojima se obezbeđuje održavanje postojećih šumskih ekosistema i poboljšanje njihovog sastava, strukture i zdravstvenog stanja, očuvanje raznovrsnosti i izvornosti drveća, žbunja i ostalih biljnih i životinjskih vrsta u šumskim sastojinama;
 - očuvanje i korišćenje postojećih površina pod šumskim i poljoprivrednim monokulturama;
 - primenu odgovarajućih bioloških mera protiv fitopatoloških i entomoloških oboljenja šuma;
 - aktivnosti vezane za unapređenje populacija retkih i ugroženih biljnih i životinjskih vrsta i sprovođenje mera aktivne zaštite;
 - kontrolisanu posetu u obrazovne, rekreativne i opštekulturne svrhe;
 - sprovođenje aktivnosti u okviru naučno-istraživačkih radova i praćenje prirodnih procesa;
 - uklanjanje niskog rastinja shodno orografiji terena radi omogućavanja nesmetanog prolaza duž klisure duž postojećih puteva;
 - zaštitu obale vodotokova od fluvijalne i površinske erozije primenom tehničkih, biotehničkih i bioloških mera;

- čišćenje korita vodotokova od vegetacije i nanosa u cilju očuvanja propusne moći, a po potrebi i produbljivanje korita;
- izgradnju objekata za konvencionalno gajenje domaćih životinja i divljači u okviru postojećih seoskih domaćinstava;
- rekonstrukciju, sanaciju i adaptaciju stambenih i ekonomskih objekata poljoprivrednih domaćinstava;
- primenu hemijskih sredstava na upotrebu veštačkih đubriva na obradivim površinama, a za hemijska sredstva za zaštitu bilja uz saglasnost Ministarstva;
- korišćenje objekata geonasleđa u naučne i turističke svrhe;
- mere aktivne zaštite, pod posebnim uslovima, u slučaju narušavanja stanja na objektima geonasleđa (oburavavanja sedimenata, pojave klizišta i dr.);
- rekreativni, naučno-istraživački i sanacioni ribolov u slučaju pojave alohtonih vrsta;
- rekreativni ribolov u skladu sa propisima u oblasti ribarstva;
- lov pastrmke isključivo na veštački mamac (veštačka mušica) po principu „ulovi pa pusti”;
- sprovođenje odgovarajućih mera protivpožarne i protiverozione zaštite;
- sprovođenje drugih redovnih mera korisnika usmerenih ka uzgoju, zaštiti i korišćenju divljači prema prihvaćenim planskim dokumentima (lovne osnove);
- izgradnju objekata u funkciji nepokretnih kulturnih dobara;
- izgradnju podzemnih infrastrukturnih vodova;
- uklanjanje starijih stabala i delova istih ukoliko se nalaze u blizini saobraćanica kojima se kreću vozila i pešaci;
- unapređenje populacija retkih i ugroženih biljnih i životinjskih vrsta;
- postavljanje namenskih kućica za gnežđenje ptica na određenim lokacijama, uz redovno održavanje i monitoring;
- izgradnju manjih objekata za prezentaciju prirodnih i tradicionalnih vrednosti u skladu sa potrebama ekoturizma;
- sakupljanje i transport neopasnog otpada;
- preduzimanje mera i aktivnosti zaštite akvatičnih ekosistema od svih vidova zagađenja, promena hidrološkog režima i kvaliteta vode i degradacije staništa.

Mere zaštite prirode u režimu III stepena zaštite

Režim zaštite III stepena podrazumeva proaktivnu zaštitu, koja se sprovodi na zaštićenom području ili njegovom delu sa delimično izmenjenim i/ili izmenjenim ekosistemima, predelima i objektima geonasleđa od naučnog i praktičnog značaja.

U III stepenu zaštite mogu se vršiti upravljačke intervencije u cilju restauracije, revitalizacije i ukupnog unapređenja zaštićenog područja, razvoj sela i unapređenje seoskih domaćinstava, uređenje objekata kulturno-istorijskog nasleđa i tradicionalnog graditeljstva, očuvanje tradicionalnih delatnosti lokalnog stanovništva, selektivno i ograničeno korišćenje prirodnih resursa i prostora uz potrebnu infrastrukturu i drugu izgradnju.

Osim mera zabrana koje su definisane članom 35. Zakona o zaštiti prirode i Uredbom o režimima zaštite određuju se i sledeće dodatne mere zaštite kako bi se izbeglo ugrožavanje temeljnih vrednosti zaštićenog područja.

U režimu zaštite III stepena zabranjuje se:

- promena namene površina koja može imati uticaj na temeljne vrednosti prirodnog dobra, posebno prenamena površina pod šumom u građevinsko zemljište;
- izvođenje zemljanih, građevinskih i drugih radova kojima se može oštetiti, poremetiti ili ugroziti zaštićeno prirodno dobro i njegova okolina;
- obrazovanje deponija, skladištenje, odlaganje i bacanje smeća i otpadnih materijala izvan mesta određenih za tu namenu, kao i neregulisano odlaganje stajskog đubreta;

- slobodno ispuštanje otpadnih i zagađujućih voda u vodotoke i zemljište;
 - izvođenje čistih seča, osim ako je to osnovom planirano kao redovan vid obnavljanja šuma;
 - pustošenje i krčenje šuma;
 - izvođenje neplanskih seča;
 - seča pojedinačnih starih stabala, impozantnih dendrometrijskih karakteristika, značajnih za očuvanje biodiverziteta i kulturnog nasleđa;
 - krčenje i seča šuma i obavljanje drugih radnji na mestima i na način koji mogu izazvati procese jake i ekscesivne vodne erozije i nepovoljne promene predela;
 - unošenje invazivnih i alohtonih vrsta flore i faune u prirodne ekosisteme;
 - branje, lomljenje, kidanje i iskopavanje biljnih vrsta u prirodnim sastojinama;
 - sakupljanje zaštićenih vrsta izvan propisanog perioda;
 - uznemiravanje faune i sakupljanje jaja;
 - izvođenje radova koji mogu dovesti do uništavanja ili oštećivanja objekata geonasleđa;
 - uzimanje fosilonosnih materijala sa geoloških profila;
 - izgradnja privremenih ili stalnih industrijskih i privrednih objekata koji bi svojim pogonima, eksploatacijom ili otpadnim materijama ugrozili uslove životne sredine, ambijentalne karakteristike prostora i/ili nepokretna kulturna dobra;
 - izgradnja septičkih jama propusnog tipa;
 - izgradnja novih saobraćajnica ukoliko nisu već utvrđene važećom prostorno planskom dokumentacijom;
 - regulaciju vodotoka, izgradnju brana, akumulacija i zahvatanje vode, izuzev za potrebe seoskih domaćinstava i zalivanje poljoprivrednih površina,
 - uklanjanje krajrečne vegetacije,
 - sve radnje i aktivnosti kojima se ugrožava fauna riba i remeti njihov mrest, rast, ishrana i kretanje,
 - privredni ribolov,
 - ribolov u periodu lovostaja na: potočnu pastrmku (1. oktobar-1. mart), skobalja (15. april-31. maj) i klenu (15. april-31. maj),
 - ribolov pastrmke na živi mamac ili varaličarskim alatima.
- U režimu zaštite III stepena radovi i aktivnosti **ograničavaju se** na:
- uređenje i korišćenje prostora u skladu sa propisanim režimom zaštite na način kojim se omogućava očuvanje prirodnih vrednosti i spomenika kulture;
 - obnavljanje i održavanje poljskih, šumskih i drugih puteva, i objekata narodnog graditeljstva;
 - organizovana turistička i rekreativna vožnja motorcikala, kvadova, džipova isključivo na postojećim saobraćajnicama, šumskim putevima ili posebno izgrađenim stazama za tu namenu. Upotreba nabrojanih vozila je dozvoljena isključivo van reproduktivnog perioda životinja (od 1. aprila do 15. jula) uz dozvolu Upravljača i uslove Zavoda za zaštitu prirode,;
 - otvaranje privremenih pozajmišta građevinskog materijala osim za potrebu izgradnje i održavanja protivpožarnih i šumskih puteva kao i održavanje seoskih puteva;
 - izgradnju objekata turističkog smeštaja, ugostiteljstva, turističke infrastrukture na izgradnju manjih objekata za prezentaciju prirodnih vrednosti ili objekata u tradicionalnom stilu,
 - izgradnja infrastrukturne mreže i infrastrukturnih objekata u skladu sa održivim korišćenjem prirodnih vrednosti i kapaciteta prostora;
 - eksploataciju i/ili geološka istraživanja mineralnih sirovina koja su odobrena od strane nadležnih organa, do dana stupanja na snagu ove uredbe, pod uslovom da su na udaljenosti većoj od 2 km od režima zaštite I i II stepena;

- kaptiranje izvora za potrebe vodosnabdevanja postojećih domaćinstava;
- obrazovanje objekata za upravljanje otpadom, na manje objekte koji služe za sakupljanje, skladištenje i tretman neopasnog otpada. Odlaganje komunalnog i opasnog otpada je zabranjeno u granicama zaštićenog područja;
- skladištenje/deponovanje stajnjaka, osoke i drugih izvora eutrofikacije na, za tu svrhu predviđene, propisno opremljene lokacije, koje nisu u kontaktu sa podzemnim vodama;
- izgradnja naselja i širenje njihovih građevinskih područja u skladu sa planskom dokumentacijom;
- izgradnja objekata vikendica;
- infrastrukturno opremanje i uređenje prostora za potrebe rekreacije i turizma, obrazovnog i naučnog rada, planinarskih aktivnosti i drugo;
- način gazdovanja predviđen i propisan osnovom gazdovanja šumama za sve gazdinske jedinice koje su u zaštićenom području;
- način gazdovanja na površinama na kojima se istraživanjima potvrdi prisustvo strogo zaštićenih divljih biljnih i životinjskih vrsta koje su retke i ugrožene i za koje su potrebne dodatne mere zaštite. Ograničenja i zabrane definišu se propisivanjem mera zaštite u okviru posebnih uslova zaštite za date vrste i njihova staništa;
- planski utvrđenu eksploataciju šuma;
- reintrodukciju i rekolonizaciju autohtonih vrsta i druge aktivnosti na očuvanju i unapređivanju stanja populacija ugroženih divljih vrsta flore i faune;
- kontrolisano sakupljanje divljih biljnih i životinjskih vrsta, lov na potrebe održavanja optimalne brojnosti i zdravstvenog stanja populacije lovni vrsta u skladu sa prihvaćenim planskim dokumentima;
- ribolov na rekreativni, sanacioni i naučno-istraživački;
- naučno-istraživački i obrazovni rad i prezentacija prirodnih i kulturnih vrednosti.